

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Факультет економіки, управління та інженерії**

Кафедра фінансів

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

«Бюджетне регулювання як інструмент вирівнювання бюджетів»

Виконала

студентка II курсу

групи ФБСС-2м

освітнього ступеня «Магістр»

спеціальності 072 «Фінанси,

банківська справа та страхування» _____ Бурдюх Людмила Юріївна

Науковий керівник

к.е.н., доцент

_____ Ігнатишин Марія Василівна

Робота допускається до захисту:

Зав. кафедри фінансів

д.е.н., професор

_____ Черничко Т.В.

Мукачево – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ БЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ Error! Bookmark not defined.	
1.1. Інструменти фінансового вирівнювання в державній регіональній політиці України	Error! Bookmark not defined.
1.2. Цілі, форми, методи бюджетного регулювання в Україні	Error! Bookmark not defined.
1.3. Міжбюджетні трансферти. Їх зміст та класифікація	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ БЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ОЦІНКА ЙОГО ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ Error! Bookmark not defined.	
2.1. Аналіз методів бюджетного регулювання в Україні	Error! Bookmark not defined.
2.2. Оцінка впливу децентралізації на процес бюджетного регулювання в Закарпатській області.....	Error! Bookmark not defined.
2.3. Аналіз надходжень офіційних трансфертів до місцевого бюджету м. Мукачево	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ МЕХАНІЗМУ БЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ .....Error! Bookmark not defined.	
3.1. Зарубіжний досвід використання механізму бюджетного регулювання	Error! Bookmark not defined.
3.2. Бюджетний контроль в Україні: сучасний стан та напрями вдосконалення	Error! Bookmark not defined.

3.3. Проблеми та перспективи використання механізму бюджетного регулювання в Україні..... **Error! Bookmark not defined.**

ВИСНОВКИ 3

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ..... **Error! Bookmark not defined.**

ДОДАТКИ

ВИСНОВКИ

Система фінансового вирівнювання в Україні тісно пов'язана з нерівномірністю економічного розвитку регіонів країни, внаслідок чого виникають досить значні відмінності в наданні якісних суспільних послуг населенню. Фінансове вирівнювання допомагає вирішувати загальнодержавні завдання щодо забезпечення швидкого зростання економіки, покращення добробуту людей, усунення дисбалансів розвитку окремих територій, фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Фінансове вирівнювання здійснюється, через механізм міжбюджетних відносин і бюджетне регулювання.

Бюджетне регулювання дозволяє досягнути відповідності між доходами та видатками місцевих бюджетів, забезпечити перерозподіл ресурсів між «багатими» та «бідними» у фінансовому аспекті, регіонами, створити мотивацію органів місцевого самоврядування до зростання обсягів надходжень на своїй території, що в кінцевому результаті дозволить забезпечити населення послугами і забезпечити населення всіма необхідними благами. Зазначені цілі можуть бути досягнуті методом відсоткових відрахувань від загальнодержавних податків та доходів або шляхом надання фінансової допомоги місцевим бюджетам (міжбюджетні трансферти).

Останніми роками відбувається посилення залежності місцевих бюджетів від фінансової допомоги з державного бюджету. Так, протягом останніх років збільшуються обсяги трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам. Спостерігається значна відмінність питомої ваги міжбюджетних трансфертів в складі доходів місцевих бюджетів, адже у всіх регіонів різний податковий потенціал та різні можливості самостійно наповнити бюджети власними надходженнями.

Проведений аналіз свідчить про те, що міжбюджетні трансферти виступають дуже важливим регулятором соціально-економічного розвитку територій. Тому їх раціональний розподіл необхідний для покращення рівня економіки регіонів. Після проведення реформи міжбюджетних відносин

виявилось багато позитивних та негативних аспектів. Реформа дозволила збільшити власні надходження місцевих бюджетів за рахунок закріплення за ними частини загальнодержавних податків та зборів. Але виникли і певні проблеми, які пов'язані з порушеннями у використанні субвенцій та дотацій з державного бюджету, а також неефективний розподіл цих трансфертів.

Соціально-економічний стан ОТГ Закарпатської області покращується. Деякі громади повністю себе забезпечують, а деякі ще залежать від держбюджету, але це можна виправити якщо залучати інвестиції до свого регіону, розвивати малий та середній бізнес. Після переходу на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом, в громад збільшилася можливість використовувати отримані кошти на покращення економіки регіону, а це позитивно впливає на добробут населення, яке в ньому проживає.

Реформа міжбюджетних відносин кардинально змінила структуру трансфертів, за яких центр уваги було зміщено в бік субвенцій, що свідчить про зростання цільового використання бюджетних ресурсів. Протягом досліджуваного періоду офіційні трансферти скорочують свою роль в доходах бюджету міста Мукачева . Якщо у 2014 році вони займали 56,9% то у 2018 році 44,2%. Це означає, що почали зростати власні надходження і зменшилася залежність від державного бюджету. Найвагоміше місце серед субвенцій займають субвенції соціального характеру, їх частка в офіційних трансфертах становить 52,6%. Також протягом досліджуваного періоду м. Мукачево сплачувало до державного бюджету реверсну дотацію, оскільки на доходи одного мешканця міста перевищують середнє значення по Україні.

Сьогодні інтеграція України до країн Єврозони має ґрунтуватися на використанні досвіду зарубіжних країн у галузі формування та використання доходів місцевих бюджетів: підвищенню фіскальної віддачі місцевих податків, зростанню обсягів неподаткових доходів та цільових грантів, збільшенню видаткових повноважень у контексті вирішення соціально-економічних програм місцевого значення. Потрібно також чітко розподілити компетенції щодо вирішення конкретних завдань між центральними органами влади й органами

регіонального та місцевого самоврядування, і поступово здійснювати перехід до децентралізації державних фінансів.

Сучасна практика проведення фінансових перевірок підтверджує наявність складних проблем у бюджетній сфері. Досить поширені такі характерні порушення, як нецільове, неправомірне і неефективне витрачання державних фінансових коштів. На сьогодні контролюючі використовують застарілі форми і методи проведення перевірок і ревізій. Їх увага зосереджена, головним чином, на виявленні фактів порушень, а не причин їх виникнення, що не сприяє успішному подоланню недоліків у використанні бюджетних коштів. Необхідний перехід на більш високий рівень якості контрольно-ревізійної роботи із застосуванням сучасних інструментів моніторингу й аудиту, досягнень вітчизняної та зарубіжної економічної науки.

Для підвищення ефективності механізму бюджетного регулювання в Україні Уряду, крім подальшого розширення фінансових повноважень та автономії громад, потрібно забезпечити сприятливі передумови для зростання добробуту громадян, нівелювання диспропорцій у регіональному розподілі доходів населення і, відповідно, зниження потоку трудових емігрантів для сповільнення скорочення чисельності наявного населення.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>